

Kulturvern
forbundet

26. Juni 2023

INNSPILL TIL ARBEIDET MED NY NASJONAL TRANSPORTPLAN 2025-2036

Høring av transportvirksomhetenes svar på NTP-oppdrag. Høringens saksnummer: 23/629

Kulturvernforbundet er paraplyorganisasjonen for 31 landsomfattende kulturvernorganisasjoner, hvorav flere av disse jobber med bevegelige kulturminner.

Vi takker for muligheten for å komme med innspill til ny nasjonal transportplan. Vi er opptatt av at samferdselssektorens historie og kulturminner blir godt ivaretatt når det nå skal legges planer for sektoren helt frem til 2036. Vi må sørge for å ikke bli historieløse og at det også finnes en god fremtid for sektorens bevegelige kulturminner.

Det finnes hundrevis av frivillige miljøer landet rundt som istandsetter og drifter disse flotte kulturminnene, enten det er veterantrikker, originale rutebiler eller historisk togmateriell. Man kan på mange måter hevde at det er frivilligheten som i hovedsak bidrar til å holde den bevegelige kulturarven og samferdselshistorien levende. Kulturvernforbundets medlemsorganisasjoner har til sammen 270 000 medlemskap, hvor vi beregner at ca. 100 000 av disse er tilknyttet samferdselssektoren. Ivaretagelse av kulturarven er en relevant del av FNs bærekraftsmål om sosial bærekraft.

Vi opplever i stor grad at disse verdifulle kulturminnene i en fremtidsrettet samferdselssektor ofte blir lite hensyntatt, og vi mener det må tilrettelegges bedre for disse slik at fremtidige generasjoner også skal ha mulighet til å oppleve levende damplokomotiv, veteranfly, historiske brannbiler osv.

Innføringen av det nye europeiske signalsystemet i jernbanen, ERTMS-systemet, fører nå blant annet til at det pr. dags dato ikke er mulig å kjøre med historisk togmateriell på det åpne jernbanenettet. Norge er, slik situasjonen er nå, noe så sjeldent som et europeisk land uten fungerende veteranog. Regjeringen har i Hurdalsplattformen sagt at de ønsker å ivareta historisk togmateriell på en bedre måte, og vi mener at dette også må synliggjøres i ny nasjonal transportplan. Vi viser her til Jernbanedirektorats rapport om historisk togmateriell som ble overlevert samferdselsministeren i fjor, og ber om at innholdet i denne hensyntas i ny NTP.

Norges Kulturvernforbund
Øvre Slottsgate 2b
0157 Oslo

telefon: 22 42 21 31 ePost:
post@kulturvern.no
www.kulturvern.no

bankkontonr.: 5210 05 12971
org. nr.: 975 977 420

Et av kulturvernbevegelsens viktigste prinsipp er «Vern gjennom bruk». Det betyr at vi ivaretar kulturarven og historien ved å vise frem kjøretøyene og bruker de på den måten de en gang i tiden var ment til. Vi er bekymret for tilgangen til egnet drivstoff til veterankjøretøy når ny teknologi fases inn. Det gjelder også dispensasjoner i forhold til forskriftsendringer og tekniske krav. Vi må sørge for at det ikke blir ilagt restriksjoner som gjør at disse kulturminnene må stues bort i garasjer og på museum. Vi må ta vare på vår rullende kulturarv og holde den levende, og dette må hensyntas og understrekes i ny nasjonal transportplan.

Det er viktig at transportetatene jobber systematisk med landsvernplaner som skal bidra til å verne viktige kulturminner tilknyttet sektoren, og at de i større grad må involvere frivillige lag og organisasjoner. Dette vil være i tråd med Kulturmiljømeldingen som understreker viktigheten av engasjement og medbestemmelse.

Flere av landets fyrstasjoner som eies av Kystverket driftes i dag av svært engasjerte frivillige lag og foreninger. Disse er avhengige av at det legges bedre til rette for bruk av fyrstasjonene. Slik situasjonen er i dag har de store utfordringer med begrensninger knyttet til tekniske krav og sertifiseringer.

Og sist men ikke minst så må det ligge et bærende prinsipp til grunn i ny NTP om at man ved store utbyggingsprosjekter må unngå områder som medfører fjerning av viktige kulturmiljøer og kulturminner, og at man tilrettelegger enda bedre for gjennomføring av arkeologiske undersøkelser og registreringer.

Vi ber om at følgende setninger tas med i ny NTP:

- **Samferdselsdepartementets ansvar for sektorens kulturminner skal hensyntas når ny teknologi og infrastrukturer innføres. Det må tilrettelegges for at historisk togmateriell, veterankjøretøy og veteranfly forblir en viktig del av vår levende kulturarv.**
- **Det offentlige må samarbeide med frivillige organisasjoner i utarbeidelsen av landsvernplaner for bevegelige kulturminner, og det må tilrettelegges for at frivilligheten i større grad kan bidra i forvaltningen av sektorens kulturminner.**
- **Ved store utbyggingsprosjekter må man unngå områder som medfører fjerning eller ødeleggelse av viktige kulturmiljøer og kulturminner.**

Med vennlig hilsen

Toril Skjetne

Generalsekretær, Norges kulturvernforbund